

ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి రచనల్లో భావవ్యక్తీకరణ, శైలి వైశిష్ట్యం మరియు సామాజిక స్పృహ ఒక విశ్లేషణాత్మక అధ్యయనం

Santhi Dhanavath
 Ph.D. Research Scholar
 Suravaram Prathapa Reddy Telugu University
 Janapada Girijana Vignana Peetam (Warangal)
 Email: drsanthidhanavath17@gmail.com
 Phone: 8125651308

సారాంశం

ఈ పరిశోధనా వ్యాసం ప్రముఖ దళిత కవి. విమర్శకుడు మరియు అధ్యాపకుడు ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి రచనలను విశ్లేషణాత్మక దృష్టితో పరిశీలిస్తుంది. ఆయన రచనలు తెలుగు దళిత సాహిత్యంలో ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిగా గుర్తింపు పొందాయి. కులవివక్ష. సామాజిక అసమానత, అస్తిత్వ అన్వేషణ, మానవ గౌరవం వంటి అంశాలు ఆయన కవిత్వానికి కేంద్ర స్థానం కల్పిస్తాయి. వ్యక్తిగత అనుభవాలను సామాజిక చైతన్యంగా మార్చే సృజనాత్మకత ఆయన రచనల బలంగా నిలిచింది. సరళమైన శైలిలో లోతైన భావవ్యక్తీకరణను ప్రతిపాదిస్తూ, రోజు వారీ భాషను సాహిత్య మాధ్యమంగా మార్చి దళిత జీవిత వాస్తవాలను ప్రతిబింబించారు. రూపకాలు, ప్రతీకలు ప్రశ్నాత్మక స్వరం ద్వారా సమాజంలో నలివేరైన వివక్షలకు సవాలు చేశారు. సాహిత్యాన్ని కేవలం కళారూపంగా కాకుండా. సామాజిక మార్పుకు శక్తివంతమైన ఆయుధంగా భావించారు. ఫలితంగా, ఆయన రచనలు దళిత చైతన్యాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్ళి సమానత్వం మానవత్వం న్యాయం వంటి విలువలను పాఠ కుల చైతన్యంలో బలంగా స్థాపించాయి.

కీలక పదాలు : దళిత చైతన్యం. కులవివక్ష విమర్శ అస్తిత్వ పోరాట. సామాజిక న్యాయం, సాహిత్య ఉసామాజిక బాధ్యత, భాషా వినూత్నత.

1. పరిచయం

ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ (21 జనవరి 1959 ఉ 28 జనవరి 2022) సమకాలీన తెలుగు సాహిత్యంలో ఒక ప్రముఖ మేధావిగా పేరుగాంచారు. కవి. విమర్శకుడు. అధ్యాపకుడు మరియు దళిత చైతన్యాన్ని సాహిత్య రూపంలో ప్రతిబింబించిన రచయితగా ఆయన ప్రత్యేక గుర్తింపును పొందారు. దళితుల జీవితానుభవాలను నిజాయితీతో, ధైర్యంగా ప్రతిబింబించే ఆయన రచనలు సమకాలీన తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రత్యేక స్థానాన్ని ఆక్రమించాయి. సుధాకర్ గారి కవిత్వం సామాజిక అన్యాయాలను సవాలు చేస్తూ, మానవ గౌరవం సమానత్వం వంటి విలువలను బలంగా ప్రతిపాదిస్తుంది. నిజామాబాద్ జిల్లా పాములబస్టిలో జన్మించి, గ్రామీణ వాతావరణంలో పెరిగిన చిన్ననాటి అనుభవాలు ఆయన సాహిత్య దృష్టికి మాలి కపునాది అయ్యాయి. ఎం.ఏ., ఎం.ఫిల్, పీహెచ్.డి పూర్తి చేసి, దళిత సాహిత్యంపై లోతైన పరిశోధన చేసిన సుధాకర్ గారు విశ్వవిద్యాలయంలో ప్రొఫెసర్. డీన్, సాహిత్య పీఠాధిపతి పదవుల్లో సేవలందిస్తూ. విద్యార్థుల్లో సాహిత్య చైతన్యాన్ని పెంపొందించడం ప్రధాన లక్ష్యంగా చేసుకున్నారు. ఆయన జీవితం, రచనలు తెలుగు సాహిత్యానికి స్ఫూర్తిదాయక వారసత్వంగా నిలిచాయి.

2. సాహిత్య పరిణతి: దళిత సాహిత్య కటిబద్ధత

Cover Page

2 2 7 7 - 7 8 8 1

ఆచార్య ఎండ్రూరి సుధాకర్ గారి రచనలు తెలుగు దళిత సాహిత్యంలో ఒక మైలురాయిగా నిలిచాయి. ఆయన సాహిత్యప్రయాణం దళిత అనుభవాల పట్ల లోతైన అవగాహన. సామాజిక బాధ్యతతో నడిచింది. దళితుల అవమానం, అసమానత, అణచివేత, వారి ఆశలు, కలలు, పోరాటాలను ఆయన కవిత్యం ప్రతిబింబించింది. సాంప్రదాయ సాహిత్యం ఆధ్యాత్మిక, పురాణ భావాలకు పరిమితం ఉన్న సమయంలో, సుధాకర్ గారు దళితుల దినచర్య, భాష, సంస్కృతి, కులవ్యవస్థ మూలాల ను సాహిత్యంలో ప్రవేశపెట్టారు. చిన్న సంఘటనల ద్వారా పెద్ద సామాజిక సమస్యలను ప్రశ్నించే ఆయన సామర్థ్యం. కులవివక్ష, అసమానత, అస్థిత్య సంక్షోభంపై ప్రశ్నాత్మక స్వరం తెలుగు సాహిత్యానికి కొత్త ఆలోచనా దిశను అందించింది.

3. ప్రముఖ రచనలు: అంశాలు, సందర్భాలు, విశ్లేషణ

ఆచార్య ఎండ్రూరి సుధాకర్ గారి సాహిత్యం విభిన్న ప్రక్రియల్లో విస్తరించి, సమకాలీన సమాజాన్ని లోతుగా ప్రశ్నించే స్వభావాన్ని కలిగి ఉంది. ఆయన రచనల్లో వ్యక్తిగత అనుభవాలు, సామాజిక వాస్తవాలు, దళిత అస్థిత్య పోరాటం సమగ్రంగా ప్రతిఫలిస్తాయి. ఈ నేపథ్యంలో ఆయన ముఖ్య రచనలను అంశాలు. సందర్భాలు భావార్థాల పరంగా విశ్లేషించ వచ్చు.

(క) వర్తమానం

వర్తమాన రచనలో సుధాకర్ గారు సమకాలీన జీవన చైతన్యాన్ని స్పష్టంగా ఆవిష్కరించారు. ఆధునిక సమాజంలో నెలకొన్న సంస్థాగత అసమానతలు, అధికార నిర్మాణాలు, అలాగే వ్యక్తి అంతరంగంలో సాగు తున్న సంఘర్షణలు ఈ రచనలో ప్రధానాంశాలుగా నిలుస్తాయి. భావప్రకటన నేరుగా, స్పష్టంగా ఉండటం వల్ల పాఠకుడి మనసులో ఈ రచన దీర్ఘకాల ప్రభావాన్ని కలిగిస్తుంది. సమాజం వ్యక్తి మధ్య ఉన్న సంబంధాన్ని పాఠకుడు తిరిగి ఆలోచించేలా చేయడం ఈ రచన ప్రత్యేకత.

(ఖ) కొత్త గబ్బిలం

కొత్త గబ్బిలం ఒక దీర్ఘ కవితారూప రచన. ఇందులో వ్యక్తిగత భావోద్వేగాలు, సామాజిక వాస్తవాలు పరస్పరం మిళితమై ఉంటాయి. గబ్బిలం అనే ప్రతీక ద్వారా కులవివక్ష, జాతి అసమానతలు, వ్యక్తిగత అస్థిత్య ప్రయాణం వంటి అంశాలను భావగర్భితంగా వ్యక్తీకరించారు. సరళ మైన భాషలోనే లోతైన భావాలను అందించడం ఈ రచన ప్రధాన బలం. పాఠకుడిని ఆలోచనల లోకంలోకి తీసుకెళ్లే శక్తి దీనికి ఉంది.

(గ) నా అక్షరమే నా ఆయుధం

ఈ రచన శీర్షిక సుధాకర్ గారి సాహిత్య దృక్పథాన్ని వెల్లడిస్తుంది. ఆయనకు అక్షరం ఒక ఆయుధంవీ సాహిత్యం ఒక నిరసన సాధనం. సామాజిక వివక్ష, అణచివేతలకు ఎదురుగా నిలిచే పోరాట స్వరం ఇందులో స్పష్టంగా వినిపిస్తుంది. భాష శక్తివంతమైన సాధనంగా మారి, పాఠకుడిలో చైతన్యాన్ని రగిలిస్తుంది. ఇది సాహిత్యపరమైన విలువలతో పాటు నైతిక సామాజిక సందేశాన్ని విస్తృతంగా వ్యాప్తి చేస్తుంది.

(ఘ) నల్లద్రాక్ష పందిరి

నల్లద్రాక్ష పందిరి ఒక ద్విభాషా కవితా సంకలనం. తెలుగు ఆంగ్ల భాషలలో భావవ్యక్తీకరణలను సమన్వయపరచి, సాంప్రదాయ భాషా పరిమితులను అధిగమించిన రచనగా ఇది నిలుస్తుంది. కొత్త భాషాప్రయోగా

Cover Page

లు, ఆధునిక భావాలు, వ్యక్తిగత అనుభవాలు ఈ సంకలనంలో ప్రతిఫలిస్తాయి. ఇది సుధాకర్ గారి సాహిత్య ప్రయోగశీలతకు నిదర్శనం.

(బి) సామాజిక వైఖరి పాఠాలు

సుధాకర్ గారి కొన్ని రచనలు కేవలం కవిత్వ పరిమితుల్లో ఆగకుండా, సమాజాన్ని ప్రశ్నించే విమర్శాత్మక పాఠాలుగా మారాయి. సామాజిక అసమానతలు, సంస్థాగత వివక్ష, వ్యక్తిగత ఉపాసనాత్మక విమర్శలను ఒకే రచనలో సమన్వయపరచడం ఆయన ప్రత్యేకత. ఈ రచనలు పాఠకుడి లో జనచైతన్యాన్ని పెంపొందిస్తూ, సమాజ పరిణామాలపై ప్రశ్నించే ఆ లోచనా సాధనాలుగా నిలుస్తాయి.

4. రచనా శైలి: భాష, రూపకాలు. భావవ్యక్తీకరణ

ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి రచనా శైలి భాషా ప్రయోగాలు, రూపకాల వినియోగం మరియు భావవ్యక్తీకరణలో కనిపించే సమతుల్యత కా రణంగా ప్రత్యేక గుర్తింపును పొందింది. ఆయన సాహిత్యం పాఠకుడిని కేవలం చదివించే స్థాయిలో ఆపకుండా, ఆలోచింపజేసే శక్తిని కలిగి ఉంటుంది. భాష, భావం, ఆలోచనల మధ్య ఉన్న సహజ సమన్వయం ఆయన రచనల ప్రధాన లక్షణంగా నిలుస్తుంది.

(క) భాషా శైలి

ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి రచనల్లో భాషా శైలి విశిష్ట ప్రత్యేకతను కలిగిఉంది. ఆయన రచనలు పాఠకులకు సులభంగా అర్థమయ్యే విధంగా, సహజమైన జీవనానుభూతులలో నొడిన భాషలో ఉంటాయి. ఈ భాష ద్వారా సామాజిక సమస్యలు, వ్యక్తిగత భావోద్వేగాలు, మానవ వేదనలు స్పష్టంగా ప్రతిబింబిస్తాయి. దళితులు, గ్రామీణ ప్రాంతాల ప్రజలు, పట్టణనివాసుల సంభాషణ శైలి, వారి మాటల ప్రత్యేకత, స్థానిక పద జాలం ఇవన్నీ ఆయన భాషలో స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి.

ఆయన భాష సామాజిక అసమానతలు, వ్యక్తిగత కోరికలు, ఆశలు, నిరాశలను ప్రతిబింబించే సాధనంగా ఉపయోగపడుతుంది. భాషా శైలి కేవలం పదాల అలంకారం లేదా సాహిత్య అందానికి పరిమితం కాకుండా, దళిత సమాజ జీవనానుభవాలను పాఠకుల హృదయానికి చేరలా చేస్తుంది. సాధారణ భాష, సంభాషణ శైలీని ఉపయోగించడం ద్వారా ఆయన సాహిత్యం సామాజిక ప్రభావాన్ని కలిగి ఉంటుంది. మొత్తం మీద ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి భాషా శైలి సులభత, సహజత్వం, జీవన అనుభవాల ప్రతిబింబం, సామాజిక వ్యధల వ్యక్తీకరణల వల్ల ప్రత్యేకతను పొందింది. ఇది ఆయన రచనలను భావోద్వేగపరంగా, సామాజికంగా గాఢమైనవిగా చేస్తుంది.

(ఖ) రూపకాలు

ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి రచనల్లో రూపకాలు ప్రధాన సాహిత్య సాధనంగా నిలిచాయి. ఆయన రచనలు వ్యక్తిగత బాధలు, సామాజిక అసమానతలు, కులవివక్ష వంటి సంక్లిష్ట అంశాలను సాధారణ జీవన దృశ్యాలు, ప్రతీకల ద్వారా సజీవంగా ప్రతిబింబిస్తాయి. రూపకాల వినియోగం కేవలం భావాలను అర్థం చేసుకోవడంలో మాత్రమే కాక, పాఠకుడు వాటిని అనుభూతి స్థాయిలో ఆస్వాదించగలుగుతుంది. ప్రతీ రూపకం ప్రత్యేక సారాన్ని లోతైన భావాన్ని మనోభావానికి సమానమైన ప్రతిబింబాన్ని అందిస్తుంది. ఆయన రచనల్లో ప్రకృతి వన్యప్రాణులు గ్రామీణ జీవన దృశ్యాలు, సామాజిక పరిస్థితులు. ఇవి ప్రతీకలుగా మారి సామాజిక సమస్యలపై పాఠకుడి దృష్టిని ఆకర్షిస్తాయి. వ్యక్తిగత బాధలు, ఆశల నిరాశలు, సామాజిక న్యాయం కోసం ఎదుర్కొనే పోరాటాలు రూపకాల ద్వారా మరింత

Cover Page

2277-7881

జీవితం పొందుతాయి. రూపకాల వినియోగం సాహిత్యానికి లోతు. బలం, శక్తి మరియు భావనాత్మక సంపత్తిని జోడిస్తుంది.

మొత్తం మీద. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి రూపకాలు పాఠకుడి కి భావోద్వేగ అనుభూతిని కలిగించే, సాహిత్యాన్ని సమగ్రంగా అనుభవించగల మార్గాన్ని అందించే ప్రధాన సాధనంగా నిలిచాయి. ఇవి ఆయన రచనలను సామాజిక, భావోద్వేగ పరంగా గొప్పతనంతో ఉంచాయి.

(గ)భావవ్యక్తీకరణ

ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి కవితల్లో భావవ్యక్తీకరణ ఒక ముఖ్య లక్షణంగా నిలుస్తుంది. ఆయన రచనలు పాఠకుడి హృదయాన్ని నేరుగా తాకి లోతైన భావాలను సజీవంగా ప్రతిబింబిస్తాయి. దైనందిన జీవిత సంఘటనలను వ్యక్తిగత అనుభవాలతో పాటు సామాజిక వాస్తవాలతో మేళవించడం ఆయన ప్రత్యేకత. దళితుల కష్టాలు, కులవివక్ష. సామాజిక అసమానతలు, వ్యక్తిగత నిరాశలు మరియు పోరాట సంకల్పం ఆయన కవితల్లో సహజంగా ప్రతిబింబిస్తాయి. రూపకాలు, దృశ్యాత్మక వర్ణనలు. సరైన పదచేయి పాఠకుడికి ఆ అనుభవాలను ప్రత్యక్షంగా అనుభూతి చెందించే అవకాశాన్ని ఇస్తాయి. ఈ విధంగా, ఆయన కవిత్యం సామాజిక చైతన్యాన్ని పెంపొందిస్తూ మానవత్వం సమానత్వంపై ఆలోచనను రేకెత్తిస్తుంది.

5. సమాజంలో ప్రభావం: దళిత చైతన్యానికి సేవ

ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి రచనలు దళిత చైతన్యానికి శక్తిని ఇచ్చే సాహిత్యరూపంగా ఉన్నాయి. కులవివక్ష. సామాజిక అసమానతలు, ఆర్థిక-సాంస్కృతిక అన్యాయాలను ధైర్యంగా విమర్శిస్తూ, దళితుల జీవనానుభవాలను సమాజ సమస్యలుగా ప్రతిబింబిస్తాయి. ఆయన సాహిత్యం న్యాయం, సమానత్వం. మానవ గౌరవాన్ని పెంపొందించడంలో ముఖ్యమైన ప్రేరణగా నిలిచింది.

6. అధ్యాపక జీవితం విద్యార్థులపై ప్రభావం

ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారు ఉస్మానియా, తెలుగు, హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయాల్లో అధ్యాపకుడిగా సేవలందిస్తూ, విద్యార్థుల్లో పాఠ్యాంశాల కంటే ఎక్కువగా సాహిత్యంపై ఆసక్తి సామాజిక అవగాహన. విమర్శాత్మక ఆలోచనలను పెంపొందించడానికి సమగ్ర ప్రయత్నాలు చేశారు. తరగతి గదిని ఆలోచనల వేదికగా మార్చి దళిత సాహిత్యం మరియు సమకాలీన సమస్యలపై చర్చల ద్వారా విద్యార్థుల మేధో వికాసానికి మార్గదర్శకులయ్యారు.

7. అంతిమ విశ్లేషణ

ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి రచనలు కేవలం సాహిత్యకృతులుగా మాత్రమే పరిమితం కావునీ అవి జీవన దృక్పథం, సామాజిక సమస్యలు, ధైర్యవంతమైన ప్రతిఘటనలను స్పష్టంగా ప్రతిబింబిస్తాయి. ఆయన సాహిత్యం వ్యక్తిగత అనుభవాలను సామూహిక ఆలోచనలుగా మార్చి, పాఠకుని లోతైన ఆలోచనలకు ప్రేరణనిస్తుంది. దళిత జీవన వాస్తవాలపై లోతైన విశ్లేషణ వినూత్న భావవ్యక్తీకరణ. హృదయాన్ని నేరుగా తాకే భాషా శైలి. ఇవి అన్ని ఆయన రచనలను శాశ్వత సాహిత్య విలువ కలిగినవి చేస్తాయి. సమాజంలోని అసమానతలు. కులవివక్ష, మహిళలపై జరిగే అన్యాయాలను ప్రశ్నిస్తూ, మానవత్వం సమాన హక్కులు, వ్యక్తిగత గౌరవాన్ని ప్రతిష్ఠించడం ఆయన సాహిత్య లక్ష్యం. రూపకాలు, ప్రత్యక్ష జీవన దృశ్యాలు, ప్రతీకల వినియోగం పాఠకుని భావప్రభావాన్ని మరింత బలపరుస్తాయి. వ్యక్తిగత బాధలు, సామాజిక అసమానతలు, కులవివక్ష

Cover Page

సమస్యలు సజీవంగా ప్రతిబింబించబడి. ఆయన సాహిత్యం పాఠకునిని ఆలోచింపజేసే మాత్రమే కాక. అనుభూతి స్థాయిలో కూడా ప్ర భావితం చేస్తుంది. ఈ విధంగా, ఎండ్లూరి సుధాకర్ గారి రచనలు తెలుగు సాహిత్యమే కాక, భారతీయ సాహిత్య చరిత్రలో ప్రత్యేక స్థానం సంపాదించాయి.

ఆధార గ్రంథాలు

1. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, ఎంపిక చేసిన కవితలు, శాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, హైదరాబాద్, 2005
2. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, సుధాకర్ కవితా సంపుటి. నవోదయ పబ్లికేషన్స్, విజయవాడ, 2007
3. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, భావ లోకం. సాహితీ సదన్. రాజమండ్రి, 2008
4. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, సమకాలీన కవిత్వ దోరణులు, తెలంగాణ ర చయితల సంఘం, వరంగల్, 2009
5. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, సాహిత్య దృష్టి, ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్, హైదరా లుద్, 2010
6. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, కవిత్వం & సమాజం, జ్ఞానభారతి పబ్లిషర్స్, విజయనగరం, 2011
7. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్. భావవ్యక్తికరణలో కొత్త దారులు, ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్, కడప. 2012
8. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, సుధాకర్ వ్యాసాలు, ఎమెస్కో, హైదరాబాద్. 2013
9. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, కవిత్వ శిల్పం. శ్రీ సాహితీ ప్రచురణలు, గుం , 2014
10. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్. సామాజిక స్పృహ & కవిత్వ ప్రతిబింబం. విజ్ఞాన పబ్లికేషన్స్, నెల్లూరు, 2015
11. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, మానవీయ విలువలు & సాహిత్యం, నవతెలుగు ప్రచురణలు, ఖమ్మం, 2016
12. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, ఆధునిక కవిత్వ పరిశీలన, తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాద్, 2017
13. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, సృజనాత్మక రచనలు, సాహితీ వికాసం, క 8, 2018
14. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, సాహిత్య విమర్శా వ్యాసాలు, జ్ఞానదీపిక పబ్లిషర్స్, తిరుపతి, 2019
15. ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్, కవి సమాజం కాలం. తెలుగు విశ్వవిద్యాలయ ప్రచురణలు. హైదరాబాద్, 2020